

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Безпека життєдіяльності та охорона праці»

Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітня програма	Бізнес-адміністрування
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Код навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми	ОК 7
Семестр вивчення	2-й семестр
Кількість кредитів ЄКТС / годин	4 / 120
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції - 32 год.
	Практичні, семінарські заняття - 32 год.
	Самостійна робота - 56 год.
Вид індивідуального завдання	контрольна робота
Форма підсумкового контролю	залік
Кафедра (назва, № кабінету, контактний телефон, e-mail)	Кафедра Менеджменту і адміністрування
Викладач /і:	
Контактна інформація викладача/ів:	
Дні занять	Згідно з розкладом
Консультації	Очні консультації: згідно з графіком Дистанційні: електронна пошта, групи у Вайбері, Телеграмі

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна вивчається з метою формування у майбутніх фахівців із вищою освітою необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь із правових та організаційних питань охорони праці, основ фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії, безпеки процесів праці та пожежної безпеки, визначеного відповідними державними стандартами освіти, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників щодо результатів виробничої діяльності. Спрямована на формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Мета навчальної дисципліни:

вивчення та опанування знань, вмінь та навичок вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту

населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях, формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийняттого ризику. Формування системи теоретичних і прикладних знань із правових, економічних і організаційних питань захисту людини від впливу негативних факторів середовища мешкання і праці.

Мета орієнтована на формування у студентів таких компетентностей:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК17. Уміння критично оцінити пропоновані варіанти управлінських рішень і розробити та обґрунтувати пропозиції щодо їх вдосконалення з урахуванням критеріїв соціально-економічної ефективності, ризиків і можливих соціально-економічних наслідків.

СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми)

ПРН2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя

ПРН6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень

ПРН7. Виявляти навички організаційного проектування

ПРН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації

Очікувані результати навчання

Визначати шкідливі та небезпечні фактори, що негативно впливають на здоров'я людини.

Давати оцінку стійкості роботи об'єктів господарювання в надзвичайних ситуаціях і визначать необхідні заходи щодо їх підвищення.

Організувати взаємодію з відповідними державними органами та структурами для забезпечення зовнішнього захисту.

Аналізувати психофізіологічні особливості людини та їх роль у забезпеченні особистої безпеки.

Інтерпретувати зміст основних положень, законодавчих та нормативних актів з охорони праці.

Оцінювати відповідність санітарно-гігієнічних умов праці нормам та безпечності; технологічного обладнання, технологій, будівель за окремими чинниками.

Визначати необхідні організаційно-технічні рішення системи пожежного захисту та попередження пожежі.

Застосовувати набуті знання у практичній роботі, зокрема під час розробки документації системи охорони праці. Визначати шкідливі та небезпечні фактори, що негативно впливають на здоров'я людини.

Давати оцінку стійкості роботи об'єктів господарювання в надзвичайних ситуаціях і визначать необхідні заходи щодо їх підвищення.

Організувати взаємодію з відповідними державними органами та структурами для забезпечення зовнішнього захисту.

Аналізувати психофізіологічні особливості людини та їх роль у забезпеченні особистої безпеки.

Інтерпретувати зміст основних положень, законодавчих та нормативних актів з охорони праці.

Оцінювати відповідність санітарно-гігієнічних умов праці нормам та безпечності ;технологічного обладнання, технологій, будівель за окремими чинниками.

Визначати необхідні організаційно-технічні рішення системи пожежного захисту та попередження пожежі.

Застосовувати набуті знання у практичній роботі, зокрема під час розробки документації системи охорони праці.

Зміст навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Безпека життєдіяльності як категорія. Небезпека. Ризик як оцінка небезпеки

Визначення поняття безпеки. Життєдіяльність як комплекс взаємозв'язків у системі «людина життєве середовище». Об'єкти та завдання життєдіяльності в системі «людина – життєве середовище». Системи забезпечення життєдіяльності людини в середовищі її існування. Визначення поняття небезпеки, номенклатура та таксономія. Джерела небезпеки та їх класифікація. Небезпечні та шкідливі фактори. Потенційні джерела небезпеки трудової діяльності. Ризик як фактор потенційної небезпеки. Види і оцінка ступеня ризику.

Тема 2. Структурно-функціональна організація людини з точки зору взаємодії її з оточуючим середовищем та технікою

Здоров'я людини, як медико-біологічна та соціальна категорія. Організм в оточуючому середовищі. Людина-оператор як ланка обробки інформації. Психічні характеристики особистості. Організм в технічному оточенні.

Тема 3. Раціональні умови життєдіяльності людини

Людина як біологічний та соціальний суб'єкт. Середовище життєдіяльності людини, його характеристика. Взаємодія людини з біосферою в цілому. Духовне середовище людини. Модель сприймання та переробки інформації в системі «людина - життєве середовище».

Тема 4. Вплив діяльності людини на навколишнє середовище

Загальна характеристика впливу людини на планетарні та космічні ресурси. Забруднення атмосфери. Вплив діяльності людини на водні ресурси. Вторинні явища: смог, кислотні дощі, пилові бурі, зсуви, солі. Відходи та викиди шкідливих агентів.

Тема 5. Природні та техногенні небезпеки

Абіотичні небезпеки. Біотичні небезпеки. Небезпечні та шкідливі фактори, породжені природними джерелами небезпеки. Заходи та засоби, спрямовані на запобігання негативної дії природних джерел небезпеки на людину. Небезпечна дія електричного струму на організм людини. Хімічні речовини, шляхи попадання, дія на організм. Небезпеки, пов'язані з використанням горючих, вибухонебезпечних речовин та матеріалів. Вплив техногенних небезпек на природне середовище. Засоби та заходи, спрямовані на запобігання негативної дії техногенних джерел небезпеки.

Тема 6. Соціально-політичні та комбіновані небезпеки

Небезпеки економічної діяльності. Соціальні небезпеки. Політичні небезпеки. Забезпечення безпеки економічної діяльності. Природно-техногенні небезпеки. Природно-соціальні небезпеки

Змістовий модуль 2.

Тема 1. Виробниче середовище та його вплив на людину. Предмет і завдання дисципліни

Основні розділи навчальної дисципліни «Охорона праці». Суб'єкти і об'єкти охорони праці. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.

Тема 2. Умови праці на виробництві, їх класифікація і нормування

Законодавство в галузі гігієни праці. Фізіологічні особливості різних видів діяльності. Гігієнічна класифікація умов праці.

Тема 3. Виробнича шкідливість, методи захисту людини від її негативного впливу

Освітлення виробничих приміщень. Дія шуму і вібрації на організм людини. Іонізуюче випромінювання, радіаційна безпека. Електромагнітні поля і випромінювання. Випромінювання оптичного діапазону. Класифікація засобів захисту людини від шкідливих факторів виробництва.

Тема 4. Аналіз і профілактика профзахворювань та виробничого травматизму

Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Розслідування та облік випадків хронічних професійних захворювань і отруєнь. Методи аналізу виробничого травматизму та профзахворюваності. Основні причини виробничого травматизму і профзахворюваності та заходи щодо їх запобігання.

Тема 5. Основи техніки безпеки

Безпека праці та техніка безпеки праці. Загальні вимоги. Електробезпека. Пожежна безпека. Надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках.

Тема 6. Правове і нормативне регулювання охорони праці

Основні законодавчі акти про охорону праці. Основні положення Закону України «Про охорону праці». Нормативно-правові акти з охорони праці. Стандарти в галузі охорони праці. Нормативно-правові акти з охорони праці, що діють на підприємстві. Інструкції з охорони праці. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Тема 7. Державне управління охороною праці в Україні

Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Державний нагляд за охороною праці. Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці.

Тема 8. Організація охорони праці на виробництві

Служба охорони праці на підприємстві. Комісія з питань охорони праці підприємства. Система управління охороною праці на підприємстві.

Тема 9. Економічні аспекти охорони праці

Економічне та соціальне значення охорони праці. Фінансування охорони праці. Визначення збитків, пов'язаних з виробничим травматизмом і захворюваннями працівників. Порядок відшкодування витрат, пов'язаних з втратою працездатності.

Методи викладання, навчання:

Проблемні лекції.

Практичні заняття: бесіда, публічне обговорення питань тем курсу, виконання практичних завдань, пояснювально-ілюстративний метод, мультимедійна презентація, методи контролю і самоконтролю.

Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ): практичні завдання, електронна презентація на обрану тему наукової доповіді.

Форми контролю успішності навчання:

Контрольні заходи з перевірки успішності засвоєння навчального матеріалу з дисципліни включають: поточний контроль, виконання індивідуальних навчально-дослідних занять (ІНДЗ), підсумковий контроль.

Поточний контроль має на меті перевірку виконання завдань як аудиторної, так і самостійної роботи студентів та може проводитися в таких формах:

- перевірка підготовлених виступів, доповідей з тематики лекційних занять;
- усне опитування або письмовий експрес-контроль на аудиторних заняттях;
- перевірка виконання завдань СРС.

Контроль виконання *ІНДЗ* здійснюється у формі перевірки практичних завдань, наукової доповіді на обрану тему з електронною презентацією.

Формою *підсумкового контролю* з навчальної дисципліни є *залік*.

Семестровий залік – вид підсумкового контролю засвоєння студентами теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр, що проводиться в період екзаменаційної сесії.

Форма проведення семестрового заліку – електронне тестування. При проведенні *підсумкового контролю* у формі електронного тестування використовується набір тестових завдань, які містяться в бібліотеці електронних курсів системи дистанційного навчання СУРА для перевірки знань студентів.

Рекомендована література:

1. Закон України № 1809-III від 8.06.2000 р. «Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру». // Відомості Верховної Ради України. 2000. № 25.
2. Закон України «Про охорону праці» в редакції від 21 листопада 2002 р.
3. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру за їх рівнями» № 368 від 24.03.2004 р. // Офіц. вісн. України. 2004. № 12. Ст. 740.
4. Постанова КМУ «Про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві» від 25 серпня 2004 р. № 1112.
5. Кодекс законів про працю України. К. : Юрінком Інтер, 1998. 1040 с.
6. Джигерей В. С. Безпека життєдіяльності : навч. посібник К. : Афіша, 2009. 235 с.
7. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. / За ред. Є. П. Желібо. 4-е вид. К. : Каравела, 2008. 344 с.
8. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2009. 264 с.
9. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: навч. посіб. 4-те вид., допов. і перероб. К.: Університет «Україна», 2009. 295 с.
10. Запорожець О. І., Протоєрейський О. С., Франчук Г. М., Боровик І. М. Основи охорони праці: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
11. Основи охорони праці: Підручник. 3-е видання, доповнене та перероблене. К.Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний, Д. В. Зеркалов, Р. В. Сабарно, О. І. Полукаров, В. С. Козяков, Л. О. Мітюк, Ю. О. Полукаров. За ред. К. Н. Ткачука. К.: Основа, 2011. 448 с.
12. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці. Львів: Афіша, 2009. 320 с.
13. Гандзюк М.П. Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці: Підруч. для студ. вищих навч. закладів. К.: Каравела, 2008. 408 с.
14. Кабінет Міністрів України <http://www.rada.kiev.ua>
15. Новини про поточні події у світі <http://www.100/top.ru/news/>

Система оцінювання результатів навчання:

Згідно з діючою в університеті системою комплексної діагностики знань студентів, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань студентів здійснюється за 100-бальною системою.

Підсумкова оцінка (залік) виставляється на підставі суми накопичених балів студентом, отриманих у ході поточного контролю, виконання індивідуального завдання.

Схема розподілу балів:

70 балів (поточний контроль)	30 балів (контроль виконання індивідуального завдання)
---------------------------------	---

Мінімальний пороговий рівень з кожного виду контролю:

45 балів (поточний контроль)	15 балів (контроль виконання індивідуального завдання)
---------------------------------	---

Накопичування балів з навчальної дисципліни під час *поточного* контролю відбувається під час оцінювання таких видів робіт:

- 1) участь у дискусіях, доповіді (презентації), виступи на практичних заняттях;
- 2) виконання практичних індивідуальних завдань;
- 3) усне опитування;
- 4) електронне тестування;
- 5) виконання завдань самостійної роботи;
- 6) участь у конференції за тематикою курсу.

Кожний вид поточної навчальної роботи студента оцінюється за 5-бальною шкалою. Загальна семестрова оцінка за 100-бальною шкалою переводиться у національну шкалу відповідно до таблиці:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії і порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів під час усіх видів контролю здійснюється відповідно до затверджено в університеті «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень з навчальних дисциплін здобувачів вищої освіти» (URL : <https://www.suem.edu.ua/normatyvni-dokumeny>).

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування.

За порушення академічної доброчесності студенти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

Комунікаційна політика

Студенти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком студента є перегляд новин на Телеграм-каналі.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Безпека життєдіяльності та охорона праці».

Політика щодо пропусків занять

Студенти мають відвідувати лекційні й практичні заняття. Відсутність студента на занятті

може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку студентів і поліпшенню іміджу університету (факультету).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Студенти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Студент, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо студент не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

Бонуси

Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

Силабус затверджено на засіданні кафедри менеджменту і адміністрування,
протокол від «04» 09 2023 р., № 19.